

Kiállítási napló

Magánlakás – társadalmi érdek – emberi környezet

A cím gondolati láncora egyáltalán nem öncélú. Azt a folyamatot és összefüggésrendszert igyekszik jelezni, ami nemcsak napjaink problémája, de fokozott hangsúlyt kap most induló VI. ötéves tervünkben. Arra utal, hogy az elkövetkezendő esztendőben a felépítendő lakások közel 60 százaléka magán-erőből épül. E növekvő tendencia természetes módon **megnövekedett felelősséget** ró mind az építetők, mind a tervezőkre, kivitelezőkre. Ez elsősorban **szemléletváltást** feltételez, olyan közös nyelv kialakítását, melyet egyformán ért a folyamat minden részese. Így válik a **magán-erőből építendő lakás társadalmi érdeké**, s **kettő szintéziséből alakulhat az új, korszerű emberi környezet.**

Ezeket főként rendezési feladatokat és újszerűtől kezdve a tervezési, kivitelezési, tájékoztató és folyamatos tanácsadó szolgáltatás mellett tervezők, kivitelezők és informátorok **kiállítását is rendezték**, mégpedig tpusztervek rajzaiból, tervekben, s néhány, a TÜZEP vállalatnál kapható építészeti és burkolóanyagból. Első lépésként **mindenféle dicséretes vállalkozás, s talán hozzájárul** egy megcsontosodott szemlélet dinamikus megváltozásához.

Magánlakások, azaz családi, társas-, illetve sorházak mintegy 60 százalékát teszik ki a tervezett 85–86 ezer lakásnak. Nem mindegy, milyen épületek nőnek ki a földből elsősorban falvak

utcain, községek lakótelepein, városperemekben. E téren is a **váltás korát éljük**. Még megtalálhatjuk az említett területeken a régi parasztházakat, tornácokkal, (sok helyen beüvegezték már), kis ablakokkal (noha sokat kicserélték dupla szárnyú, egészségesebbre), nádtetővel (bár sokan cserépre cserélték a természetes anyagot) stb. Döntő mértékben **sátorozás** kockaházak pófosztásának, melyek a két világ-háború közötti polgári házak és nyaralók zárt, építészeti és környezetesztétikailag is elhibázott utánérzései. S már egyre több helyen megjelennek a korszerű, a hagyományos magyar népművészethez szellemében kapcsolódó, dinamikus formaképzésű, külső megjelenésben is változatos, jó térkihasználású, gyakran kétszintes családi házak, valamint a társas-, sor- és szalagházak.

Hogy mennyire nem pusztán egy-egy épület megjelenéséről, sorsáról van szó, hanem egy épületben megnyilvánuló korszellemről, azt ma számunkra védett városképek, falusi utcák, skanzenek példázata. A **szép emberi környezet megteremtése** a cél, ahol **nem hagyható figyelmen kívül két egymás melletti épület viszonyrendszere, egy utca háziorának vizuális megjelenése, egy falu, vagy városkép egészének harmóniája**. A szemléletet és az igényeket hozzá kell kapcsolni az elmúlt 15–20 év társadalmi, gazdasági, életmódbeli változásaihoz, s hoz-

zá kell simítani a gazdaságosság, a takarékoság, a célszerűség és a szép esztétikai megjelenés kívánalmához. Ez nem csupán tervező vagy kivitelező dolga, bár példák egész során említhetnénk bizonyosságul, hogyan nyomta rá egy egész falu külső képméretére bélyegét egy rossz építésztechnikus elhibázott terve, egy mester „bravúros” ötlete vagy az építetők öncélú versengése, a kivagyiság, mely nemcsak a semmi-re sem használható toloképzésekben a giccses vakolásban, az eredetinek képzelt cserepezésben vagy a kerítésmaniában nyilvánul meg. A következtetés gondolom egyértelmű: **közös ügyről és közös felelősségről** van szó. Ehhez valóban nagy segítséget nyújthatnak a kötetekben kiadott tpusztervek vagy az újszagedihez hasonló kiállítások. De talán még többet a személyes meggyőzés, a jó és rossz, a célszerű és használhatatlan, az esztétikus és giccses érvekkel alátámasztott szembeállítás, akár egy ilyen kiállításon is.

Az igazi érvek mégis az elkészült, jól használható, korszerű igényeket kielégítő, a környezethez szervesen alkalmazkodó házak, épületek. S végül egy töprengő kérdés: vajon a mostani tpusztervek alapján készülő magánházak száz év múlva védetté nyilvánítja-e az utánunk jövő társadalmat, mint ahogy azt mi tesszük a nagy árvíz után épült alsóvárosi nap-sugárdíszes tpusztervekkel?

Tandí Lajos

Mindannyiunk haszna

Milliókat érő hulladékok

Tavaly, az év vége felé cikkben számoltunk be a Dél-magyarországi MĒH Vállalat szép eredményeiről. Megírtuk, amit megírtunk az összesített adatokból: a MĒH tőkés exportját 15,4 százalékkal túlteljesítette, háromszorosa növekedett az üveg-cserép, csaknem 40 százalékkal az ónozott lemez és 13,6 százalékkal a fém kivétel. Papírból azonban csak 2,9 százalékkal sikerült többet exportálniuk, mint korábban.

Hallottam, amikor az eredményeket olvasva valaki megjegyezte: „Ez a vállalat is idegen tollakkal ékeskedik.” Miután több olyan értekezleten vettem részt, amelyen a szervezett hulladékgyűjtésben érdekelt többi vállalat képviselői is ott voltak, értettem a célzást. De ha így, hogy a MĒH jó bizonyítványáért a városgazdálkodási vállalatok, az IKV-t, illetve a házfelügyelőket és a lakosságot is dicséret illeti, ugyanúgy igaz, hogy a kevésbé sikeres papírgyűjtést mindannyiunknak tanulniuk kell még.

Közismertek az ország nyersanyagjainak, tudjuk, nem feneketlen sem a forintokat, sem a valutát tartalmazó kasszáink. A gyerekek is betéve tudják: **a hasznos hulladék érték**, amelyet akár a pénzt, csak a botond dobja ki az ablakon. Mégis, olyan nehéz rázokunk arra az ésszerű mozdulatra, hogy csak a szemetet dobjuk a szemét közbe, a papírt, a rongyot a világért se. Mert nemcsak a MĒH vállalat érdeke a több „bevétel”, mint rájárány gondolnák, hanem az egész országé.

Ezért is szervezte meg tavaly több vállalat — a városi pártbizottság kezdeményezésére —, kísérletképpen **Tarjánban, az IKV-épületekben a hasznosanyag rendszeres gyűjtését**. Az eredményekről lapunkban is beszámoltunk. Az ötven házfelügyelővel kötött megállapodás után, a 11. hónap alatt 20 tonna papír és 2 tonna textília került a MĒH-telre.

Sok ez, vagy kevés? A vártnál jóval kevesebb, de semmiképpen sem elhanyagolható eredmény, hogy jó néhány tarjáni embert sikerült megnyerni az ésszerű takarékoságnak. Az ő példájuk remélhetően követtökre talal ezután is.

Kár lenne tagadni, hogy nem ment minden zökkenőmentesen. Nemegyszer sűrűlődsz okozott az, hogy egyes lakók a papírokat, rongyokat válogató, kötögető házfelügyelőktől sajnálták a munkájukért kapott csekély ellenszolgáltatást. S szóváltásra adott okot az is, hogy olykor nem érkeztek pontosan a MĒH gépkocsijai, a mérés nem tudták mindig ellenőrizni a házfelügyelőket, és arról is vitatkoztak: az úttörőket vagy a szerződést kötött felnőtteket illeti meg az aranyat érő hulladék.

Bizunk benne, hogy az apró nézeteltérések csak a kezdet „betegségei”, s nem ezek terjednek majd el, hanem a jó tapasztalatok. **Mert hogy az idén már ki-terjesztik a gyűjtést a város többi IKV-épületére és a lakásszövetkezetek tulajdonában levő házakra is**. Az összehívott házfelügyelőket egyelőre bátortalanok vol-

tak, a lakásszövetkezetek 70 meghívottja közül csak 20-an jelentek meg, de ennyien vállalkoztak is a MĒH-vel való együttműködésre. Az IKV értekezletének 60 résztvevőjéből azonban mindössze nyolcan írták alá a szerződést.

A lelkesedést minden biznnyal fékezi a kezdeti nehézségektől való félelem, amelyet a gazda, a MĒH jó szervezéssel, pontos, megbízható munkával, hatásosabb propagandával meg eloszlat-hat. De tény az is, hogy a belvárosi kisebb épületekben nehezebb lesz látványos eredményt elérni, nincs megfelelő hely a hulladékok tárolására, és a lakók nevelése sem könnyű feladat. Ezekre a gondokon az IKV tudna enyhíteni.

Hogy az úttörők gyűjtik össze a hulladékot vagy a felnőttek, a MĒH mennyit nyer ezzel, és a házfelügyelők mennyit — kicsinyes kérdések. **A lényeg, hogy a milliókat érő hulladékok ne vesszenek el, kerüljenek vissza az ipar körforgásába — mindannyiunk érdekében.**

Ch. A.

Továbbképző tanfolyam

A Magyar Kémikusok Egyesületének Csongrád megyei csoportja, az MTA kémiai tudományos osztálya kromatográfiai munkabizottságának támogatásával **háromnapos továbbképző tanfolyamot** rendez Szege-den, a Technika Házában. A XII.

Afrika-díj magyar tervezőknek

A Vízügyi Tervező Vállalat értesítést kapott arról, hogy **elnyerte a nemzetközi Afrika-díjat**, amelyet a földérsz jelentős folyóirata, az African Trade Review alapított. A nemzetközi bíráló bizottság évente osztja ki azok között a vállalatok között, amelyek kimagasló érdemeket szereztek az afrikai országokkal folytatott kereskedelemben, és munkájukkal hozzájárultak gazdaságuk fejlesztéséhez. A VIZITERV képviselői február első felében veszik át a megítélt díjat Nairobiban. A magyar vállalatok közül eddig csak a METRIMPEX kapta meg ezt a kitüntetést.

Utazás, idegenforgalom

Nagyot lépett előre az elmúlt esztendőben a Szegedi Volán Utazási Iroda. Olyan új szolgáltatásokkal bővítette tevékenységét, amelyekkel a turizmus, az idegenforgalom és a lakossági igények pontosabb, jobb kielégítését segítette elő, s egyben a vállalati bevételt is gyarapította. Legjelentősebb ezek közül a **Volán-MÁLEV együttműködési szerződés** megkötése volt, amelynek értelmében Csongrád megye így is bekapcsolódhatott az ország turizmusát és idegenforgalmát szolgáló verkeringsébe. Hasznosnak bizonyult az is, hogy a Volán Iroda beiktatta szolgáltatásai közé a különböző rendezvények szervezését. Így többi között vállalta a Szegedi Ipari Vásár alkalmával a kiállító cégek dolgozóit elszállásolásának, étkeztetésének rendezését, s a vásári szakmai napok szervezését, lebonyolítását.

A dolgozók szórakozása, egymáshoz közelebb kerülése és a partnerekkel a kapcsolatok elmélyítése, a szolgáltatások szélesebb körű ismertetése érdekében rendezték meg Szegeden, a Tiszaszálló termeiben az első Volán-MÁLEV bálát. Ezen a Volán és a MÁLEV dolgozóin kívül megjelentek a megye és az ország más vállalatainak, intézményeinek képviselői, akiket a bálmegnyitót megelőzően **tájékoztattak** a Volán-MÁLEV kapcsolatokról és a szegedi Volán Iroda **legújabb szolgáltatásairól**.

Különbéle olvasmányok Láthatatlan rendszámtábla

Az ember mindenfélével: könyvet, újságot, arc-cédulát, levelet, melyben szíve választotta örök hűségéről biztosítja; levelet, melyben névtelenségbe burkolózó ellensége közli vele: pusztuljon a föld színéről, de minél hamarabb. Rendszámtáblát — a közlekedési rendőrök kivételével — nemigen olvas az emberiség. Talán mert nem túl izgalmas olvasmány azért; az is lehet persze, hogy mindez a rendszámtáblák csekély információ-tartalma miatt van így.

Barátom esete azonban merőben más. Ő tegnap szeretett volna elolvasni egy rendszámtáblát, de a lattyakos idő lévén nem tudta. A lattyaknak különben fontos szerepe van ebben a történetben. Szerencsétlen barátom a régi Tiszahídon ballagott úgy reggel fél kilenc után pár perccel. A híd közepén járt, amikor feltűnt egy trolibusz. Ebben nincs semmi rendkívüli eddig. A trolis arra jár ugyanis, mint tudjuk, s tudjuk azt is, hogy a trolis csak részben kötött-pályás jármű...

Történt pedig hirtelen,

A csasztuska reneszánsza

Az ember mindenfélével olvas, a fent már említették túl olvas például plakátokat, meghívókat és bérjegyzékeket. Van ember olyan is, aki például verseket, de ez a fajta emberiségnek ritka. Én szerencsémre vagy ki tudja talán szerencsétlenségemre közéljük tartozom, s ahol valamiféle versre bukkanok, egy percet sem habozom, olvasni kezdem. A líra mindig is a magyar irodalom élvonalát jelentette, gondoljunk csak Ballassira, Petőfi-re, Adyra, József Attilára.

A napokban a postáldámban találtam egy verset tartalmazó küldeményt. Egyik rokonom értesített benne, hogy Eufroszina nevű gyermeke megérkezett. Illetve, várjunk csak, nem is a rokonom volt a tettes, hanem a kicseit furcsa nevű újszülött. S téve ezt imígyen: „Nagyon friss az élmény, alig, hogy születtem... / Anyukám! Apukám! / Irjátok helyettem. / Nem sokat, csak annyit: eggyel több a létszám, / Majd, ha szeretni kell, / számítások én-rám! A versnek — talán meg-

Petri Ferenc

hogy a trolis közeledni kezdett a járda szegélyéhez, majd...

— Kaptunk egy páran akkora lattyakfröccsöt, hogy csak úgy fröcsögött — így a barátom.

— Es szerinted, miért nem kerülete ki a jókora tócsát a vezető?

— En azt nem tudom, de azt annál inkább, hogy visszaintegetett a fiú. „Na, mi van? Nem tetszik valami, gyerekek?”

— És?

— Nem tetszett.

— Mi a tanulság?

— Így semmi. A fickó ki akart babrálni velünk, s tudta azt, hogy teheti, mert olvashatatlant rendszámtáblája. Ami persze egyébként szabálytalan is.

— Véletlen dolog nem lehetett?

— Szóktál te véletlenül mutogatni?

— Olyat soha.

— Csak azt tudnám — morfondírozik azóta is a barátom —, hogy mi érdeke fűződhetett ehhez a mutatványhoz a fickónak, lehet talán, hogy a tisztító-sok titkos ügynöke? Mert mire is gondolhat az ember?

Értik — egyperces néma vigyázással adóztam. Egy újszülöttől ez szép teljesítmény. Igaz, nem tud, csak ragrimekről, de hát honnan is tudna másról. Eitelik még néhány hónap másoknál, amire mondjuk, azt ki tudják mondani: mama. Az eszmei mondani-ával is megelőzte korát a kis Eufroszina (úgy sejttem, így kell becézni, de ennek még utána kell járnom), mert a gyermeki szeretet múlhatatlanságát zengti.

Élek persze a gyanúval, hogy a zengzetet mégis valaki más írta. Korunk egyik titkos Petőfi-je, rangjejtett József Attilája. És csak azt nem értem, hogyha költészetet ilyen nagy példányszámban látja sokszorosítva, vajh, ő miért nem szignálta is?

Tán csak nem azért mert...?

Vagy ezt a változatot nem tartja még méltónak arra, hogy összes művei kritikai kiadását díszítse majdan? Másra azért nem tudok gondolni, mert csasztuskákra egyelőre nem lehet giccsadót kivetni. Sajnos.

Petri Ferenc

A Videoton új számítógéprendszere

A számítástechnika világszerte egyre közelebb kerül mindennapi életünkhöz, egyre több lehetősége teremődik alkalmazásának. A folyamatnak nagy lendületet adott a mikroprocesszorok megjelenése. A mikroelektronika és a számítástechnikai eszközök rendszertechnikai alkalmazásának fejlődésével viszonylag olcsó számí-

tógéprendszerek kifejlesztésére és alkalmazására nyílt lehetőség. Ezeket a mikroprocesszoros gépeket ugyanígy a kisebb vállalatok, intézmények is meg tudják vásárolni, olyan feladatok megoldására, amelyeknek hagyományos számítógépre vitele nem gazdaságos. Az új számítógépek, teljesítő-képességüket tekintve, a régebbi, közepes kategóriájú gépekkel is fölvehetik a versenyt.

A Videoton első, mikroprocesszoron alapuló számítógéprendszere, a VT-20, a közelmúltban jelent meg. A rendszerben a mikroprocesszoros központi egységgel egybeépítve egy konzol-display található, a kezelőszemélyzet ennek segítségével kommunikál a géppel.

A központi egységhez nagy kapacitású, mágneslemezes háttértár, valamint nyomtató csatlakozik. A VT-20-at elsősorban ügyvitel-gépesítésre célszerű használni, erre teszi alkalmassá programrendszere, de számos egyéb feladat megoldására is alkalmas.

Ezt a számítógéprendszert és a gyakorlati alkalmazás lehetőségeit ismerhetik meg az érdeklődők a gyár képviselőjének előadásából holnap, csütörtökön délután 1 órakor, Szege-den, a Technika Házában. A Neumann János Számítógéptudományi Társaság és a megyei KISZ Számítástechnikai Szakmai Klubja rendezi az előadó-ülést, amelyen a szegedi szakemberek részvételével kerekasztal-beszélgetést is terveznek.